Олена ГАСЬКЕВИЧ

Кременецький художник і поет Іван Дем’янович Гарасевич – митець різноплановий і самодостатній, однак на його особистість великий вплив мали два поети-генії: уродженець Кременця польський поет Юліуш Словацький і український геній Тарас Шевченко, який побував на Кременеччині.

Їм
Іван
Гарасевич
присвятив
цикли
лірик
та
живописних
праць
.
Захоплення
Кобзарем
вилилося
у
цикл
сонетів
,
присвячених
Шевченку
,
у
вірші
-
переспіви
його
поезій
.

Напевне усі ми, патріоти «малої вітчизни» – Кременця, розділяємо розчарування, ба, на
віть
образу
Івана
Гарасевича
,
що
Шевченко
не
увічнив
красу
нашого
міста
в
своїй
поезії

,
не
залишив
картини
,
ну
,
бодай
хоч
ескізу
,
із
зображенням
нашого
міста
,
адже
Кременець
цього
вартий
!

Барок ліцейних веж з якого місця зорив?

І котрим яром в гори підіймавсь?

Киплять думки, змагаючись з докором:

Чом, чом він тут й рядка не написав?

Чом, як з Почаєва не залишив ескізу?

Невже його чуття не пройняла

Ця давнина задумана і сиза,

І гір тих мужніх замкнута хвала.

Лиш згадка у «Варнаці». І більш, і більш нічого…

Як мало Генію, Як мало!

У радянські часи Іван Гарасевич зумів глибоко осмислити постать Тараса Шевченка. Це
осмислення
далеко
відходило
від
нав
’
язаних
плакатних
штампів
.
Зокрема
обурювало
позиціонування
Шевченка
як
атеїста
.
Гарасевич
доводить
,
що
Шевченко
був
глибоко
віруючою
людиною
,

боровся
не
з
Богом
,
а
з
проявами
фарисейства
та
облуди
.

Шевченко атеїст…

І пальцем тиче нам у сторінки,

Де задихаючись, наш геній болю криком

Висловлював народних мук віки («ТРИПТИХ»)

Поезії Гарасевича, присвячені Шевченку свідчать про глибоку обізнаність кременецьког
о поета із жит
тям
і
творчістю
українського
Генія
.
Іван
Дем
’
янович
вчитувався
у
«

Щоденник
»
Шевченка
,
у
його
біографічну
повість
«
Художник
»,
аби
глибше
зрозуміти
кожен
порух
шевченківської
душі
.
Божественним
гімном
звучать
рядки
поезії
«
ПОДЯКА
ГЕНІЯ
»,
навіяні
словами
Шевченка
із
повісті
«
ХУДОЖНИК
»:

«Дякую Тобі, Всемогутній Боже, що ти обдарував мене чуттям людини, що любить і бач
ить
прекрасне
,
звершене
в
Твоєму

нерукотворному
безконечному
творінні

(Т. Шевченко «ХУДОЖНИК»)

ПОДЯКА ГЕНІЯ

Як вдячний я Тобі, о Всемогутній Боже,

Що Ти мене обдарував чуттями,

Чуттям краси, яким я бачить можу

Тобою створене, як безконечний храм.

Коли б краса могла би так впливати

Хоч на пів людства, – Іншим був би світ!

Могли б ми на землі у радощах звершати

Христа-Учителя Божественний завіт.

Подумки Гарасевич відслідковував подорож Тараса Шевченка Кременеччиною, до подр
обиць
уявляючи
обставини
перебування
його
у
нашому
рідному
місті
,
те
враження
,
яке
мало
б
справити
воно
на
Кобзаря
.

ШЕВЧЕНКО В КРЕМЕНЦІ

Вітер бив в чоло високе,

Віще мислив світлий зір…

У їх стіп, в ярі глибокім

Мріло місто поміж гір.

Осінь княжила велично

У ярах, садах, лісах.

Обіч замок многовічнимй

Позабувсь в глибоких снах.

Іван Гарасевич наче сам подорожував із Шевченком Кременцем, знайомив його із рідним містом, з його непростиою історією, провадив під склепіннями замку королеви Бони.

ШЕВЧЕНКО ПІД СКЛЕПІННЯМИ КРЕМ’ЯНЕЦЬКОГО ЗАМКУ

[…] І серцем я в тих мурах відчуваю

Відлуння зойків давніх тих віків;

Здається, страдники тут тінями блукають,

Й душі моїй розказують без слів.

Любов’ю і сумом продиктований триптих :

ШЕВЧЕНКО ПРИ СКЛАДАННІ БУКВАРЯ

Тривожні сни віщують, що мені

Вже не топтати рясту в цьому світі,

Що вже раховані збігають мої дні,

Туманом чужини холодної повиті.

Що дать лиш міг – я все віддав тобі,

Народе мій, окрадений, нещасний..

У віковій завітній боротьбі

Мій слід в твоїй свідомості не згасне.

Ось ще в закріплення готовлю «Букваря»

Щоб ти, народе,все тримався Бога

Бо не за горами безбожництва пора–

Багато хто зійде тоді з дороги.

Кладу, в нім батьківську свою пересторогу

Тобі, народе, побіч «Кобзаря».
